

ינובסקי (מוריסון) סיפרה בקי י" כתב "העולם הזה":

אבי סירה בארץ לפני מלחמת העולם. הוא הכיר כאן את אמי, בת להורים יהודיים מסורתיים, והם התחתנו. כשאבא הוחזר לאנגליה נסעה אמי אמו. אבא לא היתה מאושרת באנגליה, אולם הם חיכו שנתבגר ולא נתגעגע לאנגליה.

אנו מאד אוהבים את אבא. לפי רצונו של אבא חונכנו כיהודים. בינתיים באנו רק שנים, אני ואחי הצעיר (9). אחותי המבוגרת ממני נשארה עוד שנה באנגליה. היא נשאה ובעלה טרם הצליח להשתחרר ממשטרו. רוצים שאלך לחצי שנה לקבוצ ואלמד עברית. לא החלטנו סופית. אני יודעת ש' אצטרך לשרת בעוד זמן-מה בצבא, ואני גורא מרוגשת. באנגליה גמרת קולג' ועבדתי במכוונת אי.בי.אם. אולם כאן אני רוצה להיות עתונאית.

תקווה לצבריות. משפחת צירציל ומשפחת מוריסון (לא קרוב להרברט מוריסון), ישתקעו באילת. הסוכנות היהודית רכשה להם בתים במקום והם יסודרו בעבודה בתמנו. מה יהיה הלאה? הם לא יודעים עדיין. העיקר שוף סוף חזרו לישראל. כאן, מקחת שתי הנשים הצבריות, אי אפשר שיהיה רע.

חינוך

חינוך סוציאליסטי

מה עושה אלי אחין, שלמד פה חמש שנים בפנימי? שאלה השבוע, במסדרון בית הספר תיכון חדש, אשה נמוכה וקמטת פנים גבר צעיר.

הוא משתלם במשפטים בארצות-הברית, השיב לה הצעיר, גם הוא בוגר בית-הספר. האשה, נעולת סנדלים שחורים, מילמלה משה, מיהרה לסחוב כסאות בין החדרים. כי מנהלת המוסד טוני הלה (70), שאירחה השבוע את בוגרי 22 מחזורי בית ספרה החלוצי, אינה מתלבבת מן האקדמאים הי יוצאים מתיכון חדש. טוני, המדברת במבטא גרמני, אינה דמות רגילה של מנהל בית ספר עברי. כשיסידה לפני 23 שנים את תיכון חדש, היתה לה מטרות ברורות. בניגוד לנוער העירוני המפורסם שסיים באותו ה שנים את לימודיו האקדמיים באירופה, רצתה טוני ליצור שכבה של חברי קיבוצים אינטי לנגטיים, לא חכמי אוניברסיטה. "זהו בית ספר סוציאליסטי מתקדם", שיננה לכל המחזורים שעברו תחת ידה.

פתק אישי באוטובוס. המנהלת הי קשישה, שפיתחה בבית-ספרה יחסים חבי רותיים בין המורים והתלמידים, הכירה כל חניך בתיכון חדש, ידעה יותר בזכות ה אגודת הרבות המתהלכות בין חניכיה. הי שבוע, כשעברה בין הבוגרים, לחצה את ידיהם, וכלה לשמוע חלק מן הסיפורים ש היתה נושאן המרכזי.

טוני היתה כמו בלשת חביבה, סיפר השבוע מיכאל ("מישי") צלטנר, בנו של השופט המחוזי. "היא ידעה כל דבר. פעם פגשתי באוטובוס את הדסה, החברה שלי. בין רגע הוציאה טוני עפרון, רשמה על הכרטיס שהעבירה להדסה: 'דעי לך, מישי נכשל השבוע בבחינה למתמטיקה'."

"זה כלום", העיר תלמיד אחר. "יום אחד היא נכנסה לכיתה שלנו, ראתה קליפות על הרצפה. טוני רתחה. ניסיונו להסביר לה שאין יותר מקום בפח הובל, אבל טוני לא ענתה. במקום זה חלצה את נעליה, נכנסה עם שתי רגליה לפח לדחוס את האשפה."

שיכנוע ירירות. הסיפורים הגדולים והאהבה האמיתית של טוני היא האמנות. לפני שלוש שנים התחככה במשך שני שיר עורבים רצופים עם אחד התלמידים, אם הריא מוס בתמונת רמברנדט הולך מימין לשמאל או להפך, לא נרגעה עד שהזמינה את ה תלמיד אליה. שיכנעה אותו.

טוני לא כעסה על תלמידים שלא הכינו שיעורים. פרט למקרה שהדבר נגע לאמנות. הרוגו הזה הוליד את הסיפור החדש ביותר על המנהלת המפורסמת. כאשר אחד התל מידים לא הגיש לה מחברת לאמנות, כתבה לו טוני: "יורם יורם אתה תמות / יום אחד מעצלת / לשמינית הגד שלום / לעצלנים אין שם מקום."

אולם גם הקלטה האמנות שעטפה השבוע את המנהלת קשישה לא יכלה להסתיר את העובדה שטוני לא השיגה את מטרתה הי עקירת: חלקם של בוגרי תיכון חדש בין לומדי המקצועות האקדמיים בישראל, וי צוובי הקבוצים, לא היה קטן מחלקם של בוגרי בתי-ספר אחרים.

החומס המר

מנת חומס במסעדות מזרחיות בחיפה עולה 400 פרוטות. עבור מרים ציווק (15.5), תלמידת בית-ספר תיכוני לבנות ברחוב יל"ג 28 בחיפה, עלתה המנה, נוסף על ה כסף, בשורה ארוכה של בונונות וצער.

לפני שלושה שבועות יצאה מרים בחברת אחיה, סטודנט באוניברסיטה בירושלים, ל הצהה יומית. בגמר הסרט ירדו לעיר התח תית, נהנו ממנת חומס במסעדת סקנדר, שחלונותיה הגדולים נשקפים לרחוב. קבוצת חברות של חנה, שעברה ברחוב, ברכה אותה לשלום מרחוק. חנה עוד ראתה כי הנערות מתלחשות ביניהן בהתרגשות, אך לא שמה ליבה לכך. רק אחיה גחן: "הן כועסות עליך שאת יושבת בחברת בחור שאין לו כיפה על הראש."

כעבור יומיים נקראה מרים למנהל. היה זה ביום ששי אחר השעור האחרון, ומרים עלתה נרגשת למשרד המנהל. בקומה העליונה של הבניין, התרגשות אידיאלית לא ארכה זמן רב. לאחר דפיקה על הדלת ו הוזמנה "יבוא", ניצבה פנים אל פנים מול

תלמידה ציווק

לאח לא היתה כיפה

מנהלה שקבע בחומרה: "אכלת חומס, שהוא מאכל טרף, וישבת בחברת בחור צעיר, שלא חבש כיפה. תביאי לי ביום ראשון את שלושת הספרים שקיבלת בבית-הספר. יותר אין לך מה לעשות כאן."

"אבל המנהל, ישיבתי עם אחי... ניסתה מרים להתנצל. לא היתה כל תגובה מצד ד"ר בניון, המנהל. חנה גורשה מבית ספרה."

המעטפה נפתחה. מרים חזרה הי ביתה, ממרתת בבכי, סיפרה לאביה על ה מקרה. האב, ד"ר משה ציווק, רופא שיניים, לא היה מוכן להכנע. אמה של מרים מיהרה לאחר שבת למפקח על בתי-הספר הוותיקים בחיפה, ד"ר פרידמן. הלז לא ידע דבר על המקרה. אולם גם הוא לא יכול היה לעזור. החלטת המנהל היא הקובעת. האם חזרה למנהל בתה, דרשה ממנו מכתב, בו יציין כי בתה למדה בבית-הספר וירשמו הישגיה.

המנהל ביקשה לחכות מעט, חזר לאחר מספר דקות ובידו מעטפה חתומה. האם דרשה כי המעטפה תיפתח. "אינני סומכת על מנהל הזורק את תלמידותו מבית-הספר ללא סיבה." לאחר דין ודברים קצר נכנע המנהל. עם מכתב זה, רשמה איה את מרים בבית הספר ביאליק, שאינו בית ספר דתי. מרים רק שמחה על השינוי.

היחיד שלא היה מרוצה היה האב. בי שיחה עם כתב העולם הזה אמר רופא-ה שיניים: "גם אני אדם דתי, אולם איש לא קבע כי חומס מאכל טרף. גם אם יש פסול ביציאה עם בחור ללא כיפה, כיצד

אפשר להשליך ילדה מבית-הספר ללא כל התראה מוקדמת?"

שורת המתנדבים

"כספי קרן הפנסיה ימששו להקמת בית המורה", הציעה הסתדרות-המורים בתחילת השנה, כשהתפרקה קופת הפנסיה של אלפי המורים במדינה. המורים התנגדו ומערכה ציבורית שלמה התארגנה נגד המס החדש. הסתדרות המורים נכנעה. היא החליטה לגייס את הכסף מאותם מורים, לתת להם עם זאת הרגשה כאילו הם עושים זאת מרצונם הטוב והחפשי. הוחלט לאסוף את הכסף להקמת הבנין בהתנדבות.

מדי שבוע בשבוע התפרסמה במקום בולט בחד החינוך, שבועון הסתדרות המורים, רשימת התורמים. אולם היה זה מצעד פרוטות עלוב למדי. כל מורה שמעמדו בבית הספר היה מספיק גבוה הרשה לעצמו לא לתרום. המצב היה כפי רע. המורים אמנם הוכיחו כי הם חסרים חוש התנדבות אולם את הבנין חייבים היו לבנות.

לפני צאתם לחופשת החג, אספו המורים בתי-הספר שפיגרו בהתנדבות את המורים בחדרי המורים, הקריאו בפניהם חוור מטעם הסתדרות המורים. הפעם כבר לא דובר על התנדבות סתם. על חדרי העובדים הוטל התפקיד לחייב את המורים להתנדב.

דרכי אדם

דת בהריון

כמו כל ידידותיה בכרם התימנים בתל אביב נישאה גם רחל כהן (23) כבר בהגיעה לגיל 17. היא לא הרחיקה לכת, נישאה ל צעיר שכן, חיתה אתו באושר שלוש שנים, ילדה תאומים, בן ובת, ועוד בת. אולם כאשר החל הבעל מזוניה את עבודתו כפועל בעיריה מחשש במקום זאת הרפתקאות ליליות. בי קשה רחל להתגרש. היא חזרה לבית הוריה. כעבור שנה הכירה רחל את סאלח קיב לאחי, אופה רחוק יליד עכו, שעבר עם הוריו ליפו. קיבלאחי מצא חן בעיניה. גם עובדת היותו ערבי לא חצצה ביניהם. סאלח סיפר לה, בפגישתם הראשונה בבית ידידים משר תפס, כי אמו היתה יהודית והוא עצמו עושה כבר זמן רב מאמצים כדי להתגייר. שניהם יחד ניסחו מכתב לרבנות, ביקשו לזרז את הטיפול כי ברצונם להינשא. תשובה לא קיבלו.

בינתיים הפסיק סאלח לגדוד על פני מאפיות בכל הארץ, קיבל עבודה קבועה במאפייה כיפה עבר לגור יחד עם רחל בחדר שכור. הם המשיכו להפציץ את הרבנות במכתבים ותזכירים. אולם הרבנים לא מיהרו להשיב.

יהודי תוך שבועיים. השבוע החליט סאלח, שבינתיים שינה את שמו ליוסי, ל עשות ניסיון אחרון. הוא לקח אתו חבר ערבי שהתגייר בנסיבות דומות, הלך למש רדי הרבנות בתל-אביב. "מה יהיה הסוף אתי?" שאל. סקידו הרבנות לא התרגשו. "אתה צריך לחכות שנה", אמרו לו. סאלח הגיח על השולחן את הקלף האחרון. "אשתי

בהריון בחודש הששי. היא לא רוצה שיהיו לה בנים ערבים ויהודים. אנחנו רוצים להתחתן ובשביל זה אני צריך להתגייר". הודעתו עשתה אמנם רושם, אך לא במידה שקיווה. סאלח-יוסי הוסיף: "אני שאני אהיה יהודי או שרחל תהיה עריבה. תחליטו אתם." זה השפיע. הפקידים ערכו התייעצות מהירה, הודיעו לו מיד "היה בסדר, תבוא בעוד שבועיים."

תזכיר

חשש לרצח

"קיים חשש שפנינה כהן מתה", הודיעה השבוע המשטרה, שחיפשה מאז ראש ה שנה את פנינה כהן שנעלמה מביתה אחר שהודיעה כי היא יוצאת לים עם גבר זר (הטולס הזה 1156). לאחר שלא התגלו כל עקבות של הנערה הנעדרת, העלתה המש טרה את ההשערה כי פנינה נרצחה. גופתה הועלמה. . . . **התינוקות שהוחלפו** בבית-החולים הדסה בבאר שבע (העולם הזה 1161), הוחזרו השבוע להוריהם האמיתיים. חנה אהרון, האם מנבטים, שוכנעה להחזיר את ילדה לחממה ויאה, שיומיה לפני ההחזרה חלתה מרוב צער, הוכנסה לבית החולים. . . . **המועצה לביקורת ספרים** ומחזות עומדת לדון בקרוב בהור פנות הסטריפטיות, הודיע התביעה לוי גרינש פון, יושב-ראש המועצה, לאחר שהעולם התפשט (1160) כתב בהרחבה על התופעה הי דעתו של היועץ המשפטי אם היא מוסמכת לאסור הופעות אלה.

קול בהול של אשה נשמע מבדל לשטר פרת הטלפון בתחנת מכבי-ראש ברחוב פבזר, חיפה. היומנאית נטלה עפרון אדום — סימן שהיא עומדת לרשום ביומן התחנה כי נמסרה הודעה על שריפה — ורשמה: 18.35 — בעלת חנות הודיעה על בית בוער ברחוב הגיבורים 43 וכל אותה סביבה. חמדה. מיד מתחת לרישום זה בא רישום אחר, בעפרון כחול: "יצאו למקום במכונית מספר 11 בנקיה, סובחי, פלם ואני שי הג"א. הודעתי לחברת חשמל."

לפני שמכונית הכיבוי מספר 11 הספיקה להגיע לבית הבוער ברחוב אני מאמין 18 (ולא ברחוב הגיבורים הסמוך) כבר התערב מיהשו בנעשה בדירת משפחת צבי, שבקומה השלישית של הבית הערבי.

היה זה השוטר ישראלי פה, שחזר בשעה שש-חצי בערב בערב שברחוב אני מאמין, בעברו על פני הבית מספר 18 נתקל בקריאות: "יוצאת אש מהקומה העליונה!"

כשאחד העוברים והשבים נלחם אליו טיפס השוטר פה במדרגות האבן בעלות המעקה הערוע, אל הדירה העולה באש. מבפנים הדדו לפתע שתי התפוצצויות. היו אלה מיר כלי הגאז, במטבח הבוער. השוטר הגיע אל הדלת, ניסה לפתוח אותה. אשה צעקה: "יש שם ילדים! יש אנשים בפנים!" ואז הטיל השוטר את כל כוחו על הדלת, שנפרצה.

באותה שניה שמע חבטה בפנים הדירה. היתה זו גופת גבר שנפלה אל הרצפה. יותר מזה לא יכול היה השוטר לראות. יתר סמך השחיר את הכל, אדים לוהטים ומור עלים התניקו עד שלא יכול היה לנשום. הוא נסוג לאחור.

★ ★ ★

מתחת למיטות, בארון

תוך כדי כך הניעו למקום הכבאים. הנסיעה מהדו-הכרמל לשכונה הערבית בעיר התחתית ארכה בדיוק שתי דקות. תוך כמה שניות מרגע הגיעם היו הכבאים כבר בקומה העליונה, מיכנים לפעולה. הם פעלו בשיטה המיוחדת לכבאי חיפה: לא בעזרת סילון מים, כי אם על-ידי יצירת ספריית אדים בתוך הדירה. האדים יתקו כל מגע בין האש לבין החמצן שבאוויר החיצוני, החניקו כהרף-עין את האש. אך הדירה נש ארה עדיין מלאה עשן ואדים מחניקים.

בשעה 18.42 רשמה חמדה ביומן התחנה: "בנקיה הודיע על שליטה וביקש עזרה מהמפקד. הודעתי לתחנת המפקד והם יצאו במספר 13."

פעולת הכיבוי ארכה שבע דקות.

לעני הכבאים נתגלתה גופה חרוכה, מוט לת על הרצפה, במעבר בין המטבח לבין חדר המצעים הגדול. "לא היה אפילו מה לבדוק", סיפר מאוחר יותר אחד הכבאים. "היה ברור לגמרי שהאש מתה."

ואז שמו הכבאים לב לפרט מדאיג: בתוך שלוליות המים שנחתה עקב כיבוי האש היה מעורבב בצע אדום — צבע של דם. הם חלפו על פני הגחיה החרוכה, אל תוך החדר. ליד ארון-הבגדים הגדול, בעל ארבע הדלתות, עומד מיטת ברזל. מתחת למיטה היה מונח צרור ארוך, עטוף שמיכות — לפי כל הסימנים גופה של אדם. הכבאים, שאליהם הצטרפו בינתיים שוטרים, פתחו את החבילה. בתוכה מצאו גופת אשה, כפרי תה בחוטי-ברזל. כל גופה היה מכוסה דם וסימני דקירות למכביר. על ראשה ניכרו גם סימני חבטה קשה.

הכבאים והשוטרים החלו מתפשטים ביתר פינוט החדר. ליד הקיר המקביל, מול ה מיטה הראשונה, עמדה מיטה שנייה. מתחת היה ארגז-הבגדים הצמוד בדרך-כלל למיטת אלה. אחד הכבאים משך את הארגז אליו — וגילה בו גחיה נוספת. היתה זו גחיה ילד. גם הוא היה דקור. גם עליו ניכרו סימני חבטה מהממת.

מן המיטה פנו אל הרהיט השלישי: ארון הבגדים. תוכנו השלים את מניין הוועות של בית צבי. בתוכו היו מונחות חזיוניות של שני הילדים הנותרים של אליה וסלימה צבי. גם הם נרצחו באותה צורה.

★ ★ ★

גפרור ובעיטה בכיפא

מה מת האב, שלפי כל הסימנים רצח את בני משפחתו התשובה התי בקשה מאלה: הוא חלה את עצמו לקרר עץ, העוברת מעל למעבר בין המטבח לדלת המגורים. אחרי שרצח בזה אחר זה את ארבעת בני משפחתו, שפך שני פתי בנוזן בכל פינות הדירה. אחר ניצב על כיסא מתחת לקורה, קשר אליה קצה אחד של כבל